

ENGLAND

Forskningen i arbejderklassens historie i England og Wales i dag

Af Ken Worpole

Den genopstandne interesse for arbejderklassens historie har i meget høj grad været en bevægelse, der har foldet sig ud de sidste tyve år i England. Den selv samme periode var vidne til den folkelige oppositionelle politiks genrejsning efter den kolde krigs lange vinter i perioden fra 1945-1960. I denne kolde periode var arbejderbevægelsen domineret af en teknokratisk ledelse (social engineers), for hvem arbejdere simpelthen var anonyme troppebataljoner, som i formation kunne fremvises ved fagforenings- eller arbejderpartikonferencer og, selvfølgelig, i valgtider. Foragt for arbejdere som individer med en følelse af klasseidentitet og en historisk rolle at udfylde, karakteriserer i dag stadig mange ledere inden for arbejderpartiet og fagbevægelsen.

Det vigtigste politiske emne, der underminerede koldkrigsklimaet i England, var spørgsmålet om atomnedrustning. »Campaign for Nuclear Disarmament« (CND) blev en massebevægelse i slutningen af 1950'erne og samlede fagforeningsfolk, pacifister, kommunister og trotskister, vegetarianere, religiøse organisationer og en bred skare af ekscentriske grupper og enkeltpersoner. Ud af denne besynderlige blanding voksede politiske formskift, der opstod en interesse for politik som livsform, alliancer mellem fagforeningsmilitans og forsøg på at skabe en ny folkelig kultur. Nye taktiske kampmidler blev udviklede. Direkte aktioner blev et vigtigt taktisk våben imod atombaser, idet store menneskemængder besatte de bygeområder, hvor der skulle bygges luftvåbensbaser. Den massive statsborgerlige ulydighed udvikledes som oppositionel politisk form. Mange af disse aktionsformer lærte fagbevægelsen af og senere anvendte den selv blokaden og fabriksbesættelsen eller »sit-ins« som fagforeningsvåben.

Det var derfor naturligt for denne »nye« arbejderbevægelse, som nu var meget bredere end blot mandlige fagforeningsmedlemmer og arbejderpartibureaukrater, at den ville forsøge at genskabe den historiske identitet i arbejderklassens organisationer og oppositionelle former for politik. Man følte, at denne brede arbejderbevægelse ikke bare var imod kapitalismen af økonomiske årsager, men også af kulturelle. Og »almindelige menneskers« historie, historien om tidligere generationers afvigere, oprørere og medlemmer af »ekscentriske« og yderst marginaliserede religiøse og politiske grupper, blev temmelig afgørende i formgivningen af en sammenhængende oppositionel kultur.

I 1963 blev der sat virkelig form og fokus på disse bestræbelser med udgivelsen af E. P. Thompsons særdeles indflydelsesrige bog »*The Making of the English Working Class*«. Thompson gav sig i kast med at genforstå den

særegne periode fra 1790'erne-1830'erne, i hvilken arbejderklassen i England formede sig selv igennem mangfoldige selvorganiserede institutioner og kulturelle bevægelser frem til en sammenhængende oppositionel klasse. Det, der var så imponerende ved hans studier, var ikke så meget det væld af detaljer, han havde indsamlet om alle former for arbejderbevægelser, men den absolutte identifikation mellem historikeren Thompson og det slid, fysisk og åndeligt, som projektet havde kostet. Dette var nyt.

»I am seeking to rescue the poor stockinger, the Luddite cropper, the 'obsolete' hand-loom weaver, the 'utopian' artisan, and even the deluded follower of Joanna Southcott, from the enormous condescension of posterity.«

Således lyder det i introduktionen til Thompsons nyskabende arbejde. Han skrev bevidst imod den slags historie, som anskuede arbejdere enten som passive ofre eller måske endnu værre som naive igangsættere af en bevægelse, som til slut ville finde sin korrekte form i de fuldt udvoksede arbejderklasseorganisationer, vi har i dag: Labourpartiet og TUC. Thompson henledte opmærksomheden på, at det vi i dag betragter som socialistiske organisationer og forhold måske ikke var, hvad de tidlige generationer af arbejderbevægelsen havde forestillet sig! Det er f. eks. tvivlsomt, om de tidlige Chartister ville anerkende noget af politisk værdi i den struktur og de ambitioner, som forefindes i Labourpartiet og fagbevægelsen i dag. Han genfremhævede den selvstændige aktivitet og den selvorganisering, som var karakteristisk for den tidlige bevægelse. Han fremhævede dens oppositionelle forhold til staten som en undertrykkende faktor af selvstændig karakter.

»The Making of the English Working Class« inspirerede en hel ny generation af mennesker, som var historisk interesserede, til at anlægge en meget mere sympatisk holdning over for de folk og deres organisationer, som havde været »skjult fra historien«. Der blev lavet en masse lokalt arbejde om oversete arbejderklasseorganisationer, især om kulturelle modstandsformer, eksempelvis små arbejderbiblioteker, uddannelses- og diskussionsklubber, gensidige forsikringsordninger, sociale klubber, produktion af antimonarkistiske pamfletter og andre former for gadesalgslitteratur.

På samme tidspunkt som denne nye interesse begyndte at udfolde sig, opgav den officielle fagbevægelse endegyldigt historiestudierne. Da TUC i 1964 overtog den hensygnende selvstændige arbejderuddannelsesbevægelse, National Council of Labour Colleges, var en af dets første handlinger at instruere de regionale uddannelsestillidsfolk om ikke at tilrettelægge flere uddannelsesforløb om den engelske arbejderklasses historie! Et enkelt uddannelsescenter for fagforeningsfolk, Ruskin College, begyndte helt uafhængigt af TUC at gå i den modsatte retning. Studiet af historien blev vurderet som en central aktivitet i arbejderuddannelsen. Så i 1967 afholdt studerende og lærere fra Ruskin College den første History Workshop.

Ruskin-fremgangsmåden ved studiet af arbejderklassens historie gav sig udslag i megen opfindsomhed og blev yderst indflydelsesrig. Det begyndte som et oprør imod eksaminationer og imod den forestilling, at arbejder-studerne på Ruskin ikke var tilstrækkeligt »kvalificerede« til at udføre selvstændig forskning. »History Workshop«-ideen udviklede sig på den måde, at de enkelte studenter udvalgte et tema, sædvanligvis i sammenhæng med deres arbejdssted eller fagforening eller somme tider det område de boede i, og udførte grundforskning i tilknytning til dette tema med henblik på senere at omdele resultatet i form af skriftligt materiale til med-studerende og lærere. En del af disse studier blev senere udgivet som bil-lige småskrifter, og de var alle ret bemærkelsesværdige og vigtige studier i forskellige aspekter af arbejderklassens historie. En opregning af nogle af titlerne viser noget om den spændvidde, der var i temaerne: »*The Journey-men Coopers of East London*«, »*Club Life and Socialism in Mid-Victorian Lon-don*«, »*Pit Life in County Durham*«, »*Children's Strikes in 1911*«. Mange af disse småstudier blev modeller for lokale, detaljerede studier og deres ar-bejdsmetode og udgivelsesform blev efterlignet vidt omkring¹.

Det bør understreges, at Ruskin College er en meget sjælden institution, for generelt er enhver form for politisk skolende uddannelse for voksne ar-bejdere praktisk taget ikke-eksisterende i England. Fagbevægelsen opgav for længe siden alle uddannelsesmæssige aspirationer for medlemsskaren, bortset fra afholdelse af strengt tekniske kurser om fagforeningsprocedu-rer for udvalgte medlemmer. Workers' Educational Association, som blev grundlagt i 1903 med det formål at tilvejebringe videregående uddannelsestil-bud for arbejderklassen, var ophørt med på nogen måde at have indflydelse på arbejderklassens politik og var indtil for nylig i fare for simpelthen at blive reduceret til en uddannelsesinstitution, som slet og ret leverede aften-undervisning som en slags fritidsaktivitet for middelklassen. I de senere år er Workers' Educational Association bemærkelsesværdigt nok begyndt at være opmærksom på de nye ideer på en meget mere imødekommende måde, og er i dag sandsynligvis en af de mest energiske leverandører af aften- og dagundervisning i kvindestudier, lokalhistorie og for helt nylig forfatternærksteder. Workers' Educational Association har nu accepteret »workshop«en som arbejdsmetode i voksenundervisningen i modsætning til den tidligere yderst konservative beskæftigelse med formel klasse-undervisning, hvor en »ekspert« og kvalificeret lærer blot henvendte sig til rækken af passive voksne studerende.

Hvad Labourpartiet angår er der kun meget lidt at sige om dets interesse for uddannelse af medlemmerne. Dets interesse er faktisk ikke-eksisteren-de, og partiet ville klart foretrække, at dets medlemmer ved så lidt som muligt om nogen form for strategi for politisk og kulturel kamp, bortset fra, hvordan man skal stemme på Labourpartiet hvert femte år. Labour-partiets vedvarende fjendtlige indstilling over for arbejderuddannelse er til stadighed en skamplet.

En anden tilskyndelse til at genoplive et historisk perspektiv på den en-

gelske arbejderbevægelse kom i 1968 på en meget negativ og chokerende måde. 1968 rummer måske mange gode og positive minder for nogle, men hvad der også skete det år i England var, at havnearbejdere i det østlige London (traditionelt en meget militant og klassebevidst del af arbejderklassen) organiserede en demonstration til fordel for eksplícit racistiske taler holdt af den konservative minister Enoch Powell. En aktiv socialist, David Widgery, skrev på det tidspunkt, at det pludselig gik op for os, at de historiske rødder var visnet hen, at store dele af arbejderklassen var blevet afhistoriseret, afskåret fra deres fortid. Kampen mod økonomisme i politik blev påny påtrængende.

Det var karakteristisk, at den første nationale kvindekongress i England, som blev afholdt på Ruskin College i 1969, faktisk voksede ud af et forberedende kvindeseminar organiseret i History Workshop'en det foregående år. Lokale og nationale studier i kvinders politiske og seksuelle modstandskamp – både inden for såvel som uden for den generelle modstandskamp i arbejderklassen mod undertrykkelse – har været et enestående træk ved kvindebevægelsen i England. Kvindeerfaringer har spillet og spiller stadig en meget grundlæggende rolle i den nutidige historiebevægelses udvikling. Sheila Rowbothams bog *»Hidden from History«*, først udgivet i 1973, var en vigtig katalysator med hensyn til stimulering af videre historisk forskning i kvinders rolle i bevægelser med sociale ændringer som hensigt.

En af de bevægelser, som har spillet en meget vigtig rolle i udviklingen af lokale historieprojekter har været den lokale udgivelsesbevægelse. I de sene 1960'ere havde mange byer og bydistrikter oplevet opbygningen af alternative lokalaviser. Sådanne aviser var billigt producerede, og de blandede politiske artikler om lokale begivenheder og politik med information om den »alternative kultur«, som eksisterede i det område avisen blev produceret i. De var generelt anti-autoritært orienterede og beskæftigede sig lige så meget med forskellige livsformer som med strukturelle økonomiske forandringer. Der er fornylig blevet udgivet en analyse af disse aviser i England, *»Here is the other news«*². Igennem den proces det var at opbygge disse lokalsamfundsaviser begyndte mange venstreorienterede for første gang at blive interesserede i den nye lettilgængelige trykketeknik og mange lokalgrupper erhvervede trykkemaskiner. Interessant nok var der i mange af disse alternative aviser overladt en eller to spalter i hvert nummer til ældre mennesker, som her kunne genopfriske gamle minder fra deres barndom og genkalde sig træk af områdets socialhistorie.

I den første del af 1970'erne forenede nogle af de lokale historieprojekter, som var inspirerede af Ruskins History Workshop'er, sig med enkeltpersoner og grupper, som producerede lokalaviser og fandt mulighed for at iværksætte projekter, der skulle udgive lokalhistorie. En af de mest berømte af disse lokalhistoriske projektgrupper er nok *»People's Autobiography of Hackney«*, som blev startet i 1971 og stadig er virksom i dag. *»People's Autobiography«*-gruppen startede som en undervisningsgruppe

under Workers' Educational Association med udgangspunkt i Centerprise-boghandelen og lokalcentret i Hackney i det østlige London. Oprindeligt var det en gruppe lokale, en blanding af pensionister, lærere, politiske aktivister og lokale arbejdere, der var interesserede i områdets socialhistorie, som ønskede at indsamle båndoptagelser blandt de fortrinsvis ældre beboere i kvarteret om forskellige aspekter af deres liv i århundredets begyndelse. Der blev ikke anvendt spørgeskemaer, men man udarbejdede en liste over emner som udgangspunkt for interviewene. Blandt emnerne var tidlige erindringer om forældre og deres forskellige arbejde, familieliv og økonomi, folkløse, gadeliv og lege, skolen, arbejdsdelingen i familien, pub- og music hall-kultur, ungdomskærlighed, afskeden med skolen og de første erfaringer med betalt arbejde. I de første par år gruppen eksisterede, blev der lavet dusinvis af bånd. Projektet affødte megen lokal interesse, og der var aldrig problemer med at finde ældre mennesker, som var villige til at lade sig interviewe i deres hjem af medlemmer af »People's Autobiography«-gruppen.

Det blev snart klart, at indsamlingen af materiale kun var af begrænset værdi, af arkivarisk interesse, og at det burde være lige så vigtigt, at al denne erfaring kunne deles med så stort et publikum som muligt. Man følte meget stærkt, at et lokalhistorisk projekt burde være politisk forpligtet til at give det historiske materiale, man havde indsamlet, tilbage til det fællesskab, det udsprang af. Gruppen fik så et arrangement i stand med Centerprise-boghandelen gående ud på, at boghandelen skulle påbegynde et lokalt udgivelsesprogram på grundlag af det materiale, der var indsamlet som en del af båndprojektet. Den første udgivelse var en uforkortet selvbiografisk beretning leveret af en skomager fra Hackney, Arthur Newton, på basis af hans egen bearbejdelse af en udskrift af en båndoptagelse med ham. Det blev hurtigt en lokal best-seller, som solgte over 2.000 eksemplarer i Hackney på 18 måneder. Den positive reaktion i området var så forbavsende, at gruppen og Centerprise-boghandelen følte sig opmuntrret til seriøst at overveje lokaludgivelsernes politiske muligheder.

I de sidste ni år har »People's Autobiography of Hackney«-gruppen sammen med Centerprise udgivet omkring 18 bøger om forskellige aspekter af Hackneys sociale historie, og de har alle nydt meget stor lokal udbredelse. Blandt bøgerne er individuelle biografier af mænd og kvinder, antologier af selvbiografiske tekster bygget op omkring et tema som f. eks. tobindsudgaven af »Working Lives«, i hvilken 24 Hackneybeboere talte eller skrev om deres arbejds erfaringer fra mange forskellige jobs, samlinger af erindringer fra helt små geografiske lokalsamfund, samlinger af gamle fotografier fra folks personlige gemmer og så videre. Det er sandsynligt, at disse 18 titler tilsammen er solgt i omkring 50.000 eksemplarer alene i Hackneyområdet. I de senere år har dette projekt viet lige så megen opmærksomhed til de samtidige arbejderklasseerfaringer som til de historiske erfaringer; projektet har også inddraget den indsigt, som er vundet af kvindebevægelsen og den anti-racistiske bevægelse, idet gruppen har op-

prioriteret kvindeerfaringer og de erfaringer, det har givet, at Hackneys arbejderbefolkning er blevet udvidet med tilflytningen af de forskellige etniske grupper, som har slået sig ned i området³.

Dette fællesinitiativ blev hurtigt kopieret i mange andre dele af London og i andre byer. Mange afdelinger af Workers Educational Association startede lokalhistoriske kurser baseret på anvendelse af båndoptagere og fotografiapparater med det formål at fastholde erfaringer fra de lokale arbejderes fortid og nutid. Nærboghandler som Centerprise opstod stille og roligt andre steder, og de følte sig automatisk forpligtet til at vurdere lokaludgivelser som en væsentlig del af en aktiv bogbutikpolitik. Bagest findes en liste med navne og adresser på sådanne lokale udgivelsesprojekter⁴.

Det bør understreges, at for mange af disse lokale initiativer var det af ideologisk betydning, at beskæftigelsen med indsamling og udgivelse af arbejdererfaringer burde kunne udvides til mere end det strengt selvbiografiske og historiske. Faktisk følte mange projektgrupper sig i lige så høj grad forpligtet til, i lighed med Centerprise, at udgive lyrik og andre former for litteratur med et arbejderklassestandpunkt. De lokalgrupper som forpligter sig til at gå ind for denne bredere udgivelsespolitiske definition er kædet sammen i »Federation of Worker Writers and Community Publishers«, som for øjeblikket har omkring tyve grupper over hele landet. Disse tyve grupper har de sidste par år tilsammen haft noget i retning af 200 udgivelser med et salgstal på en kvart million. Dette har skabt fornyet interesse for muligheden for at lave arbejderhistorie og arbejderlitteratur, som er uafhængig af akademisk eller kapitalistisk kultur- og forlagspolitik. I øjeblikket foregår der en livlig debat om, hvad der er definitionen på »arbejdererfaringer« og »arbejderlitteratur«, en debat, som har bragt mange forskellige holdninger for dagen, men som stort set er blevet ført med en god portion humor og gensidig tolerance.

Det er ikke sandt, at alle akademiske eller universitære projekter om arbejderklassens historie har forsømt at rapportere tilbage til de lokal-samfund, de har fået meget af deres materiale fra. Et af de mest energiske og engagerede i 1970'erne var *South Wales Miners' Library*. Det voksede frem af Coalfield History Project, som blev etableret ved universitet i Swansea i 1971. Hensigten var at redde de bøger, pamfletter, flyveblade, kursustilbud i arbejderuddannelse og andet materiale til belysning af den materielle kultur i Miners' Institutes, som blomstrede i de sydwalisiske minedale i løbet af de sidste hundrede år. De sydwalisiske minedale har altid haft et eksemplarisk ry som en landsdel, hvor kampen mod mineejerne og kapitalismen var i højsædet; arbejderne har også haft et velfortjent ry for den internationalisme, som prægede deres socialistiske politik.

Den politiske og uddannelsesmæssige kamp i hver enkelt landsby havde altid haft sit samlingssted i Miners' Institute and Library, et lokalcenter for politisk og uddannelsesmæssig kultur finansieret af minearbejderne selv på subscriptionsbasis. Mange af disse lokalcentre havde omfattende og enestående bibliotekssamlinger. *South Wales Miners' Library* er nu en

permanent samling af alle de bøger og pamfletter man har fået fra landsbybibliotekerne. Det indeholder også et antal fagforeningsbannere, fotografier, plakater, film, malerier, tegninger, emblemer og kort. De har også lavet over 400 timers båndoptagelser med minearbejdere og deres familier. Biblioteksprojektet har nydt fuld støtte fra den nationale minearbejderfagforenings sydwalisiske afdeling, og det er et blivende og levende testamente til den fortsatte arbejderkamp i dette specielle geografiske område. Fra biblioteket kan man få detaljer om »Llafur«, Welsh Labour History Society's tidsskrift. Det er et glimrende tidsskrift, som indeholder artikler og reportager om nutidig historisk forskning i aspekter af arbejderklassens historie i Wales⁵.

Et andet akademisk projekt, som har udvist stor politisk vilje til at tilbagegive de historiske forskningsresultater, er »Manchester Studies«-projektet med udgangspunkt på Manchester Polytechnic. Dette projekt beskriver sig selv som et »arkivredningsprogram«. Det blev påbegyndt i 1974 og har siden da annonceret bredt omkring i Manchester pressen efter alle slags dokumenter, fotografier, dagbøger og selvbiografiske optegnelser, som måtte være opbevaret af arbejderfamilier (dog ikke udelukkende) i området. Projektfolkene er generelt blevet overvældet af den respons, der er kommet på deres appeller, og har etableret en enorm samling af særdeles værdifuldt arkivmateriale, som de er meget interesserede i at gøre mere omfattende tilgængeligt via deres eget udgivelsesprogram.

»Manchester Studies«-projektet havde naturligvis visse erfaringsområder, som man var særligt interesseret i. Blandt disse var interessen for det jødiske samfund i Manchester, lokale forhenværende medlemmer af den internationale brigade, som kæmpede på republikanernes side i den spanske borgerkrig, politiseringen af kvinder i mellemkrigsårene og fabriksarbejderes liv i Lancshires bomulds byer. Foruden at annoncere sin interesse i de lokale aviser har projektgruppen med jævne mellemrum arrangeret udstillinger med noget af det indsamlede dokumentariske og fotografiske materiale ved lokale festdage, karnevaller og markedsdage, og på denne måde skabes der til stadighed større interesse og deltagelse. Takket været tilskud fra forskellige akademiske, filantropiske og kulturelle fonde består Manchester Studies konstant af tolv heltidsansatte, heriblandt seks felt-arbejdere, tre fotografer og en bibliotekar med fotostof som speciale⁶.

»History Workshop Journal« er selvfølgelig det sted, hvor de fleste af disse projekter er mest udførligt omtalt. Det blev startet i 1976 som et tidsskrift for socialistiske historikere og udgiver to store bind hvert år. Foruden de lange artikler om nye igangværende historiske undersøgelser – såvel som polemiske indlæg om det politiske virkelighedsbillede historien giver – er det fuldt af ajourført information om nye udgivelser, nye lokalhistoriske projekter, møder og konferencer. Informationer af udvekslende og koordinerende karakter findes ligeledes i tidsskriftet som udbytterig læsning⁷.

I de sidste numre af tidsskriftet er debatten om historiens teoretiske sta-

tus blevet intensiveret. Det højt besungne, detaljerede, beskrivende arbejde med den rigdom og variation arbejderklassens erfaringer består af, en arbejds metode som i særdeleshed karakteriserede de tidlige Ruskin pamfletter og mange af de lokale udgivelsesprojekter, er kommet under hårdt angreb fra meget metodeorienterede universitetsmarxister. Meget af debatten er vedkommende, selv om noget af den synes at være inspireret af akademiske ambitioner. Den seneste History Workshop, »People's History and Socialist Theory«, som blev afholdt på Ruskin College i november 1979, blev domineret af en debat om historiens rolle som en del af den socialistiske strategi. Mange af de papirer, som blev fremlagt på konferencen, vil blive udgivet her til efteråret⁸.

Det er stadig et åbent spørgsmål, hvorvidt man endelig vil kunne fastslå, om arbejderklassen til alle tider kun vil besidde »falsk bevidsthed« (hvis det er tilfældet har arbejderes beretninger om deres egne liv ingen politisk værdi!) sammenlignet med de kloge universitetsakademikere, som besidder »den korrekte politiske bevidsthed«. Hvad der ikke kan diskuteres er, at der i de sidste tyve år har været et enormt opsving i den interesse arbejderklassen har næret for sin egen historie, og i mange byer er lokalhistorien nu blevet et meget mere »politisk« emne. Denne korte fremstilling af hvad der sker i øjeblikket i England og Wales sendes især i solidaritet med de danske brødre og søstre, som arbejder med at indsamle og udgive arbejderhistorie som et led i kampen mod de sociale og produktionsmæssige forhold under kapitalismen og kampen for at erstatte disse med forhold, som bygger på fællesskab og demokrati.

Noter:

1. Desværre er alle tidlige History Workshop pamfletter nu udgået fra forlaget.
2. »Here is the other news« er en fortrinlig oversigt over den alternative presse i Storbritannien. Udgives af Minority Press Group, 9 Poland Street, London, W 1, £ 1.25p.
3. En komplet liste med alle de bøger, som er udgivet af »Peoples' Autobiography of Hackney« gruppen kan rekvireres fra Centerprise, 136 Kingsland High Street, London, E 8. Mange kan stadig fås.
»Peoples' Autobiography« projektet var en af de tidlige historiegrupper, der arbejdede med båndoptagelser i lokalarbejdet, eller »mundtlig historie« som det blev kendt som. Der findes en organisation, »Oral History Society«, som regelmæssigt udgiver meddelelser om forskellige mundtlige historieprojekter i England såvel som i andre lande. Information om »Oral History Bulletin« kan fås ved henvendelse til »Oral History Society«, Department of Sociology, Essex University, Colchester, England.
4. »Federation of Worker Writers and Community Publishers« sammenkæder mange lokalgrupper i England og Wales, som arbejder med indsamling og udgivelse af lokal arbejderhistorie og selvbiografiske optegnelser. En komplet liste over grupper, deres adresser og udgivelser kan erhverves ved at skrive til
FWWCP
c/o Old Co-op Store
69 Heaton Road,
Byker,
Newcastle upon Tyne,
England

De følgende grupper har alle lavet lokalhistoriske udgivelsesprojekter, og de er repræsentative for den generelle udvikling i den folkelige udgivelse af arbejderklassehistorie:

Bristol Broadsides, 110 Cheltenham Road, Bristol 6, England.

Peckham Publishing Project, The Bookplace, 13 Peckham High Street, London, S.E. 15, England.

Queenspark Project, 13 West Drive, Brighton, Sussex, England.

S.E.1. History Project, 10 Brief Street, London, S.E.5, England.

Stepney Books, 196 Cable Street, London, E.1., England.

Strong Words, 10 Greenhaugh Road, S. Wellfield, Whitley Bay, Tyne & Wear, England.

Forespørgsler om deres arbejde og udgivelser bør være kortfattet, og man bør vedlægge penge til postforsendelse, idet de alle er baseret på ulønnet politisk arbejde.

5. *The South Wales Miners' Library*, 50 Sketty Road, Swansea, Wales. Dette er også adressen på *Llanfur*, Welsh Labour History Society's tidsskrift.

6. Manchester Studies, Manchester Polytechnic, Hilton Street, Manchester M 12 FE.

7. *History Workshop Journal*, P.O. Box 69, Oxford OX2 7XA, England. Abonnement koster £ 6 om året for to bind for oversøiske abonnenter.

8. En bog, som indeholder de fleste af de papirer, der blev produceret til History Workshop'en 1979 om »*People's History and Socialist Theory*» vil blive udgivet efteråret 1980 af Routledge, Kegan & Paul.

I de sidste par måneder er der blevet dannet en »*Federation of History Workshops*«. Denne bør ihvertfald kunne levere en ajourført liste over aktive arbejderhistoriegrupper og enkeltpersoner inden for området.

Nærmere oplysninger:

Federation of History Workshops,

5 Casamir Road,

London, E.5.

England

Oversat af Henrik Skov